

Organització i digitalització de l'Arxiu Històric de la Parròquia de Sant Cristòfor de Begues

Victor Mata i Ventura, Centre d'Estudis Beguetans

1. Proposta

El Centre d'Estudis de Beguetans, en endavant CEB, presenta el projecte d'organització i digitalització del fons documental històric de la parròquia de Sant Cristòfor de Begues, en endavant AHPB, que està dipositat a la rectoria de Begues, ubicada al carrer de l'Església, s/n d'aquest municipi.

El CEB és una entitat cultural sense ànim de lucre, amb seu social a l'hotel d'entitats Cal Pere Vell de Begues. Té per objectius promoure la recerca, investigació, protecció i difusió del patrimoni històric, arqueològic, natural i artístic del municipi de Begues. En el vessant documental, la Vocalia d'Arxius i Documentació del CEB promou i coordina actuacions de localització, salvaguarda, classificació i divulgació de fons d'arxiu i documentació relacionats amb el municipi i el seu entorn. En aquest context ha coordinat el lliurament per part de la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat, d'una còpia digitalitzada de l'Arxiu de la Baronia de l'Eramprunyà (família Girona);⁴ treballa en la formació d'un arxiu d'imatges històric del municipi; en la identificació de la documentació dels fons patrimonials privats del municipi; en la recerca de documents de Begues conservats en altres arxius; en la localització i preservació dels fons d'arxiu d'empreses i entitats del municipi, etc.

És per això, que coneixem i apreciem el valor històric i cultural que té per els beguetans i els historiadors, l'arxiu parroquial de Begues que aplega documents des del segle XV fins l'actualitat. A través del contacte directe amb la documentació i les recerques fetes per historiadors i ciutadans en general, el CEB va comprovar les deficiències de la documentació en relació a la seva conservació, instal·lació i classificació, per la qual cosa, l'any 2005 va demanar un informe tècnic a una empresa especialitzada en el tractament d'arxius i documentació. L'objectiu era conèixer la situació en que es trobava l'arxiu parroquial i les estratègies de solució més adients per a la salvaguarda, classificació i difusió dels documents i la informació que conté.

El projecte vinculat a l'AHPB, esdevé una nova aportació que enriqueix encara més el conjunt de fonts historiogràfiques que el municipi de Begues és capaç d'oferir als estudiosos i en especial els interessats en la història local i comarcal. Esdevé una eina de suport imprescindible per a la dinamització cultural dels beguetans, però també pels ciutadans dels municipis de la rodalia, entre ells els de l'antiga baronia d'Eramprunyà (Castelldefels, Viladecans, Gavà, Sant Climent de Llobregat i Begues). El fet de disposar d'altres fons documentals d'entitats properes potencia la seva vàlua: fons digitalitzat de part de l'arxiu de la baronia d'Eramprunyà (segles XIII-XX), fons generat per l'organització municipal de Begues (segles XVII-XX), els arxius patrimonials d'algunes famílies beguetanes: Campamar, Petit de la Clota, Petit de les Planes i alguns pergamins de la família Grau del Coll. Les potencialitats que presenten altres fons patrimonials encara no tractats arxivísticament, famílies Sadurní, Térrens, Romagosa... que conserven documents des de l'edat mitjana, fan de Begues un dels municipis del Baix Llobregat que pot oferir més fons documentals històrics per a l'estudi.

Per tal de desenvolupar la primera fase del projecte, el CEB va presentar un informe tècnic per accedir al programa de subvencions que cada any convoca la Subdirecció General d'Arxius de

⁴ Víctor Mata i Ventura. *L'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà: Els documents de Begues*. Centre d'Estudis Beguetans, Begues, 2006.

la Generalitat de Catalunya. Una vegada aconseguit l'ajut es van cercar altres entitats de Begues per finançar la resta del projecte. El dia 20 de desembre de 2007 se signava un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Begues, la Parròquia de Sant Cristòfor de Begues, la Fundació Teodor Bosch i el mateix CEB.⁵ Els treballs arxivístics i els que es desprenen de la programació de la Bdd que suporta el catàleg, començaren quinze dies més tard de la mà de Dos Punts Documentació i Cultura, s.l., empresa especialitzada en organització d'arxius i gestió documental. La primera fase finalitzà el mes de juny de 2008. L'actuació arxivística ha comportat l'organització, conservació i difusió dels continguts de l'AHPB, d'acord amb les normes internacionals de classificació de documents NODAC, i els principis de salvaguarda i protecció del patrimoni documental català. Durant l'estiu del mateix any, es començà a treballar en la segona fase del projecte, finançada íntegrament per l'Ajuntament de Begues, que ha comportat la digitalització de tota la documentació de l'AHPB.

2. Fases d'execució del projecte

Fase 1. Implementació d'un sistema de classificació i descripció per a l'AHPB:

Comporta l'estudi del fons, el disseny d'un sistema de gestió documental, la definició dels instruments de descripció, la inventariació, catalogació, indexació i arxivament de la documentació, i la instal·lació dels documents en material d'arxiu de conservació. Tots aquests processos del projecte, es vehiculen a través de l'anàlisi, disseny i programació d'una base de dades per a la descripció informatitzada de la documentació a nivell de catàleg. La Fase 1 s'ha executat entre la tardor de 2007 i la primavera de 2008.

Fase 2. Digitalització del fons documental:

La digitalització dels documents s'efectua d'acord amb les tasques desenvolupades en la Fase 1 i els criteris tècnics pactats. Inclou la programació d'una aplicació informàtica que permet visualitzar les fitxes descriptives dels documents de manera simultània amb les imatges. S'ha realitzat durant l'estiu i tardor de 2008.

Fase 3. Publicació del catàleg dels fons documentals de l'AHPB:

Edició bibliogràfica de la descripció del fons i catàleg de documents segons les normes NODAC. La publicació haurà d'incloure una introducció de la història de la parròquia de Begues i una anàlisi documental del fons d'arxiu. Aquesta dependrà del finançament que s'obtingui.

Fase 4. Control ambiental i restauració de la documentació:

Compreu la desinfecció i desinsectació de tota la documentació. Mentre no es disposi d'un local amb les condicions ambientals correctes no es podrà portar a terme l'actuació. Els documents en mal estat hauran de restaurar-se seguint els criteris tècnics específics. Actuació no programada.

3. Descripció i quantificació de l'AHPB

El tractament de l'AHPB ha suposat la identificació de diferents fons d'arxiu: el generat per la mateixa parròquia de Sant Cristòfor de Begues, el fons produït per l'organització municipal de Begues, i els fons patrimonials de les famílies Petit de la Clota, Campamar i Petit de les Planes. D'acord amb el principi de procedència, es delimita exactament la documentació que pertany a cadascun dels fons identificats. Es dona el cas que l'AHPB conté documentació ingressada a partir de donacions, llegats, dipòsits... de particulars i d'entitats com el fons municipal de Begues. En aquests casos, sempre que la quantitat i qualitat de la documentació ha estat apreciable, s'han aplicat quadres de classificació per a documentació familiar o patrimonial, i municipal. El quadre d'organització dels fons documentals de la parròquia de Begues és el següent:

⁵ Vegeu conveni de finançament del projecte signat entre la Parròquia de Begues, Ajuntament de Begues, Fundació Teodor Bosch i CEB. Les aportacions de la Subdirecció General d'Arxius i de Dos Punts Documentació i Cultura, s.l. són independents a aquest conveni.

1. A Fons Parròquia de Sant Cristòfor de Begues
2. B Fons Municipal de Begues
3. Fons patrimonial Petit de la Clota
 - 3.1. C Subfons Petit de la Clota
 - 3.2. D Subfons Campamar
 - 3.3. E Subfons Petit de les Planes

El fons d'arxiu parroquial que es custodiava originàriament en un armari situat en el despatx de la rectoria, ocupava aproximadament 5 metres lineals de prestatgeria. La nova instal·lació, fruit de l'actuació arxivística, inclou nou material d'arxiu de conservació amb reserva alcalina (arxivadors, carpetes i cobertes) i una disposició folgada, d'acord amb els principis de conservació.

Aspecte de l'AHPB abans del tractament arxivístic (esquerra) i aspecte actual (dreta).

La major part de la documentació de l'AHPB, l'han generat els rectors de la parròquia de Begues, des de mitjans del segle XVI, car a partir de les normes emanades del Concili de Trento (1545-1563) es constitueix l'obligatorietat d'enregistrar, desar i custodiar els llibres sacramentals (baptismes, confirmacions, matrimonis, òbits i compliment pasqual), així com els documents que permeten gestionar el govern, l'economia i el patrimoni de les rectories (consueta, documents comptables, fiscals, crediticis, explotació de drets patrimonials, etc.). El document més antic de l'AHPB, és un pergamí datat el segle XV trasllat d'un altre document del segle XIV no relacionat directament amb Begues.⁶ Es conserven 5 documents del segle XV, però és a partir del XVI que comença haver-hi documentació seriada. El fons parroquial de l'AHPB conté moltes de les sèries documentals que teòricament pot produir un fons documental d'aquest tipus, cosa que l'habilita com un dels més complets i representatius tipològicament parlant de Catalunya. Els treballs sobre arxius parroquials fets al llarg del territori català així ho testimonien.⁷

L'AHPB està compost per 3.651 unitats de catalogació i ocupa 8,8 metres lineals: llibres, enquadernacions diverses, plec, expedients, documents solts en pergamí i paper. Comptant els 969 documents identificats i descrits sumàriament en el buidatge dels llibres i plec la suma puja a 4.620 documents:

⁶ Josep Maria Martí Bonet, arxiver del bisbat de Barcelona identifica un pergamí del segle XIII que nosaltres no hem localitzat. Vegeu Josep Maria Martí i Bonet, Pere Joan Figuerola, Isabel Joven, Francesc Muñoz i Jacint Sastre, Els arxius històrics parroquials del Baix Llobregat, en *XXV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat i Amics del Prat, El Prat, Octubre 1980.

⁷ Per exemple: Joan Busquets Dalmau i Joaquim Nadal Ferreras, *Les possibilitats de la demografia històrica a les comarques gironines: Inventari dels arxius parroquials de la diòcesi*, Girona, Diputació Provincial de Girona, Monografies 4, 1975. Arxiu Diocesà de Barcelona, *Els arxius parroquials històrics del Baix Llobregat*, Barcelona, 1980. Antoni Mayans Pluja, *Els arxius parroquials, municipals i notariais de la Garrotxa: una aproximació*, Generalitat de Catalunya, Servei d'Arxius, Barcelona, 1987. Salvador Ramon i Josep Massagués, *Inventari dels llibres sacramentals de l'arxiu històric arxi-diocesà de Tarragona*, Col·lecció Catàlegs-inventaris d'arxius eclesiàstics de Catalunya, núm. 6, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1990. Carles Simó Noguera i Àngels Torrents Rosés, *Inventaris d'arxius parroquials de la diòcesi de Tortosa i de l'Alta Ribagorça*, Col·lecció Arxius i documents: Eines de recerca 1, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006.

- Fons de la parròquia de Sant Cristòfor de Begues (segles XV-XX): 3.013 unitats de catalogació i 813 documents continguts en 5 llibres de capítols matrimonials i 3 llibres de testaments. Ocupa 7,8 metres lineals.
- Fons de l'organització municipal de Begues (segles XVII-XX): 373 unitats de catalogació i 70 documents descrits en la sèrie rebuts. Ocupa 0,6 metres lineals.
- Fons patrimonials (segles XVI-XIX): Petit de la Clota, Campamar i Petit de les Planes: 265 unitats de catalogació, 86 documents descrits en diverses sèries. Ocupa 0,4 metres lineals.

4. Contingut dels fons documentals de l'AHPB

4.1. Fons d'arxiu de la parròquia de Sant Cristòfor de Begues

La importància de l'arxiu que tradicionalment s'ha custodiat en la rectoria de Begues, ve donada per les dades que recull sobre l'administració de la mateixa rectoria. Ja que és un òrgan que forma part de l'organització eclesiàstica sota el govern del bisbat de Barcelona, i exerceix les funcions, competències i activitats que li són pròpies. És també l'instrument provatori de les activitats de molts beguetans, del seu patrimoni i dels actes jurídics que el conformen. Les parròquies de petits nuclis rurals, com ha estat Begues tradicionalment, han actuat com a ens aglutinador de les poblacions on estan establertes. Eren considerades entitats de referència i de poder pels parroquians, igual o més que les organitzacions municipals. Al seu caràcter religiós i eclesiàstic s'hi afegia el notarial d'arrel civil, car secularment els rectors eren també notaris públics del terme parroquial. Com a centres de poder local administraven la vida espiritual i personal dels feligresos, regulaven les activitats econòmiques i personals dels parroquians i socialitzaven les persones a través de les celebracions litúrgiques i la participació en entitats devocionals. Per una comunitat com Begues, fins a començaments del segle XX, la parròquia formava part consubstancial de la vida privada i pública dels seus integrants. Així doncs, pren molta importància la quantitat d'informació que es pot extreure de la població que va viure i treballar a Begues entre els segles XVI i XX: les relacions familiars, de veïnatge, les transaccions comercials i econòmiques, les relacions socials, etc., tot plegat és una font de recursos ingent per a la història. En aquest sentit, per exemple, són molt abundants les dades demogràfiques que permeten estudiar la població autòctona, l'arribada de municipis veïns, de la resta de Catalunya, però també, la immigració provinent del nord dels Pirineus que va rebre Catalunya durant els segles XVI i XVII, bàsicament de nació occitana. I a partir de la segona meitat del segle XX, la immigració espanyola principalment andalusa.

El quadre de classificació del fons parroquial s'ha format a partir del coneixement de la història de l'entitat, l'anàlisi de les funcions i competències que ha desenvolupat la parròquia a través dels anys. Reflecteix, en la mesura del possible, l'estructura organitzativa i funcional que ha pres la parròquia secularment. S'identifica el règim jurídic on s'emmarcava l'entitat i la dependència, o no, d'entitats superiors. Es consulten altres instruments de descripció ja formats i s'efectua un treball de camp amb l'objectiu d'anàlitzar tota la documentació del fons històric. El quadre està format per seccions, subseccions, sèries i subsèries documentals. Tot plegat, permet identificar, establir, jerarquitzar i classificar els documents sota els seus corresponents epígrafs jeràrquics.

La primera secció *A01. Òrgans rectors i de govern*, fa referència als documents relatius a la potestat que disposa el bisbat de Barcelona sobre la parròquia de Begues, que es concreta en les visites pastorals, permisos, autoritzacions i ordres, així com els informes i documents que els rectors adrecen al bisbat. Per altra banda, el fons d'arxiu no conté documents que indiquin les relacions de patronatge, però sabem que,⁸ des del 12 de setembre de 1391, la mensa

⁸ Arxiu Històric de la Catedral de Barcelona. Llibre de privilegis pontificis «*Privilegia summar. Pontificium. Legatorum ac aliorum episcoporum eclesie Barcinonem concessa*». El document l'atorga el papa Climent VII, per la qual cosa el 12 de setembre de 1391 uneix Begues i altres 59 capellanies a la mensa capitular de Barcelona.

capitular de Barcelona, exerceix patronatge sobre la capellania de Begues. Aquest fet indica que el capítol catedralici de Barcelona tenia el dret de nomenar els rectors que el bisbat de Barcelona disposava en la rectoria de Begues. Les visites pastorals són la tipologia documental més important d'aquesta secció, i el seu valor com a font historiogràfica està provat sobradament, i els estudis realitzats en altres parròquies així ho testimonien.⁹ Les visites realitzades pel bisbat de Barcelona a Begues estan compreses entre els 1596 i 1999. Les anteriors es custodien a l'Arxiu Diocesà de Barcelona. La primera visita pastoral documentada data del 8 de gener de 1325.¹⁰ Per tant, la sèrie A01. *Òrgans rectors i de govern* de l'arxiu de la parròquia de Begues, actua de vincle d'enllaç entre el bisbat i la parròquia i esdevé una sèrie relacionada entre ambdues entitats. Les visites pastorals de la parròquia de Begues abracen un arc cronològic amplíssim que va de 1325 a 1999.

En la secció A02. *Culte i devoció*, es classifiquen els documents relatius a l'epígraf A02.01. *Costum litúrgic beguetà*: la tipologia documental més comuna que conté són els documents coneguts amb el nom de Consueta. La més antiga es comença a redactar pel rector de Begues l'any 1763.¹¹ Conté fets del costumari local i altres assumptes de praxi litúrgica i de gestió importants: celebracions festives, misses, aniversaris amb indicació de noms i preus, beneficis de caritat, maneres de tocar a l'oració i altres festes, indicació de dies de processons i rogatives, obres fetes en la casa rectoral, primícies, censalistes i renda per fundacions, censos que rep la parròquia dels seus emfiteutes, llista dels donatius per a sufragi de la campana, etc. Les Consuetes són documents aptes per a la confecció d'estudis de diversa índole: participació dels laics en les tasques parroquials, sobre la funció social del clergat, la caritat com a forma bàsica del sosteniment parroquial, les obres i manteniment sobre el temple i patrimoni moble, calendari festiu...¹² A02.02. *Culte i pregària* aplega els documents litúrgics, un missal editat l'any 1604,¹³ (és un breuari, missal que conté ritus de la celebració de la missa amb inclusió dels cants solemnes, amb especificació i ordenació del calendari litúrgic anual, segons la normativa canònica dels decrets publicats al Concili de Trento) i uns quaderns on consten les relacions de misses que pel seu caràcter no econòmic s'han classificat en aquesta secció. Tot seguit A02.03. *Religiositat popular* representa la col·laboració de la feligresia amb l'església. Conté la documentació referida a les confraries devocionals i associacions pietoses que actuaven de suport en la gestió del temple parroquial: llibres d'actes, de matrícula i de control de pagament de quotes. Els llibres que fan referència a la gestió econòmica d'aquestes entitats s'han classificat en la sèrie Administració comptable, ja que preval la funció econòmica parroquial per sobre de l'entitat pietosa que l'ha generat.¹⁴ Les confraries devocionals exercien les seves funcions en el camp religiós, assistencial i festiu. Se les pot definir com estructures de solidaritat i de devoció voluntàries. S'establien sota l'advocació d'un sant patró que tenia la capella dins l'església de Begues, se li retia culte i es celebraven les festes patronals i les misses de difunts com assistència espiritual. Els confreres o socis, aportaven una quantitat econòmica de manera periòdica. Segons s'extreu de la documentació, a la parròquia de Begues, en el període comprès entre els segles XVI i XX, existien onze confraries i associacions pietoses: Confraria del Sant Sagrament, Capella de Santa Eulàlia, Capella de

⁹ Vegeu per exemple: Xavier Solà Colomer. *Les visites pastorals a Catalunya durant l'època moderna: mètodes de control sobre la parròquia, el clergat i la població*, Centre de Recerca d'Història Rural de la Universitat de Girona, Manuscrits 25, Girona, 2007. Josep Baucells. *Visitas pastorales: siglos XIV y XV*, Memoria Ecclesiae, XV, Barcelona, 1.999, pp. 294.

¹⁰ Josep Campmany. *L'antiga església de Sant Cristòfor de Begues. Aproximació històrica*, Inèdit. Gavà, 2006.

¹¹ Segons Josep Campmany en la visita pastoral realitzada l'any 1425 dins la rectoria de Begues, s'esmenta una consuetud coberta en pergami –que el visitador mana relligar– i un llibre d'exemples, avui en dia desapareguts. A més de 8 llibres sagrats que ja figuraven en la visita de 1413. Vegeu Josep Campmany. *L'antiga església...*, 2006.

¹² Vegeu l'estudi de Joaquim Maria Puigvert i Solà. *Una parròquia catalana del segle XVIII a través de la seva consuetud (Riudellots de la Selva)*, Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1986.

¹³ Malgrat que el document UC: 136 és una obra editada i per tant no correspon ser en un arxiu, hem considerat incloure'l pel seu caràcter únic, pel seu ús litúrgic i per no disposar d'una biblioteca històrica.

¹⁴ La documentació que pot ser objecte de classificació en una o més sèries a la vegada es relaciona en els camps de la Bdd del projecte: Sèrie relacionada A i Sèrie relacionada B.

Sant Antoni i Sant Isidre, Capella de Sant Josep, Confraria de Santa Barbara i Santa Llúcia, Confraria de Sant Sebastià, Confraria del Sant Roser, Confraria de la Mare de Déu dels Dolors, Associació Filles de Maria, Apostolat de l'Oració.

A continuació la secció *A03. Servei a la feligresia*, fa referència a les funcions i prestacions religioses, confessionals, assistencials i civils que eren responsabilitat directa dels rectors. Se subdivideix en tres grups, el primer, denominat *A03.01. Administració sacramental*, que reuneix la documentació generada en l'exercici de l'administració dels sacraments, entesos com instruments de gestió de l'activitat pastoral i confessional de l'església, que són també la raó de ser d'una parròquia, car legitimen els feligresos com a cristians en totes les facetes de la seva vida: naixement, mort i ritus de pas. És un tipus de documentació bàsica per emprendre estudis demogràfics anteriors a 1871, data en que apareix per llei el Registre civil, que es constitueix en la principal font demogràfica i censal a l'estat espanyol. Els registres parroquials són una eina de primer ordre per a l'estudi de corrents migratoris, reconstrucció de famílies, establiment de genealogies, nissagues, estudis estadístics, sanitaris, etc. Les sèries que aplega són les següents: *A03.01.01. Baptismes*, la documentació més important que aplega la constitueix els llibres de registre, que estableixen la relació diària de l'administració sacramental del baptisme entre els fidels de la parròquia de Sant Cristòfor de Begues, seguint la normativa d'obligació de registre publicada als decrets del Concili de Trento. Tal com és preceptiu, s'indica la filiació i procedència social del batejat, així com el sacerdot encarregat del bateig que és habitualment el rector de la mateixa parròquia. També conté actes, certificacions de baptisme, etc. *A03.01.02. Confirmacions*, conté la relació de persones que han rebut el sacrament de la confirmació. Inclou la filiació del confirmat, la procedència geogràfica i la persona que exerceix de padrí de l'acte. La sèrie *A03.01.02. Matrimonis*, degut a la seva especialització i gran volum documental, i per preservar el principi de procedència, s'ha subdividit en quatre subsèries: *A03.01.03.01. Registre de matrimonis*, relaciona les persones esposades a la parròquia. Les dades que acompanyen els noms són: filiació, origen geogràfic i ofici dels contraents. *A03.01.03.02. Expedients de matrimonis*, són conjunts de documents que integren el procediment matrimonial segons prescripció de dret canònic i ritual diocesà: llicència matrimonial concedida pel bisbat de Barcelona a favor del rector de la parròquia de Sant Cristòfor de Begues, a fi d'autoritzar el matrimoni; acta signada pel rector de Begues de torn sobre la celebració del matrimoni; certificats de baptisme dels contraents; examen dels contraents sobre condició personal, impediments, religió i costums, consentiment voluntari; examen dels testimonis, i acta de consentiment patern segons prescripció del dret civil. *A03.01.03.03. Llicències i dispenses*, formen part d'un expedient matrimonial,¹⁵ consten les dades personals i familiars de les parts, en el revers del full s'afegeix el certificat de la celebració del matrimoni. *A03.01.03.04. Actes de consentiment matrimonial*, en compliment de la prescripció regulada per l'art. 48 del Codi civil els pares dels contraents han de donar la seva aprovació per a la celebració del matrimoni, conté indicació dels noms dels testimonis de l'acte. *A03.01.03.05. Certificats de solteria*, acredita l'estat de solteria eclesiàstica del contraent, els expedeixen l'administració militar i municipal.

La sèrie *A03.01.04. Òbits*, conté bàsicament els llibres de registre de les defuncions esdevingudes entre els fidels de la parròquia de Sant Cristòfor de Begues, segons prescripció eclesiàstica i seguint els decrets del Concili de Trento. Els registres inclouen les dades nominals del difunt, filiació, origen geogràfic, ofici i en alguns casos les dades del testament, les despeses afegides per dret de creu, ús de capelles, dret de campanes o deute de parroquiatge, caritat dels sacerdots... *A03.01.05. Compliment pasqual*, la tipologia documental es coneix per llibretes de compliment pasqual, ja que es presenten en plec de fulls que recullen el registre de cases per caps de família que han complert amb els preceptes sacramentals obligatoris: combregar i confessar. Hi ha indicació dels noms dels membres que integren cada grup domèstic i la seva filiació amb el cap de casa. La segona subsecció *A03.02. Cementiri* abraça

¹⁵ Els rectors de la parròquia de Begues han classificat els documents d'aquesta tipologia documental separadament de l'expedient matrimonial que els pertoca, per la qual cosa seguint el principi de procedència de la documentació s'ha respectat l'ordre original.

les prestacions funeràries que fins a finals del segle XIX van ser responsabilitat de la parròquia, que després van passar a ser competència municipal.

La tercera subsecció, relacionada amb el servei a feligresia, fa referència a un conjunt molt important de documents generats pels rectors de Begues com a notaris públics del territori de la parròquia. Sota la denominació A03.03. *Notaria eclesiàstica* es classifiquen les sèries que fan referència a les tipologies documentals d'ús comú en qualsevol notaria civil: manuals notariais que en el cas de Begues s'especialitzen en llibres i lligalls de testaments, capítols matrimonials, inventaris i encants públics i àpoques. També existeixen manuals notariais de caràcter general que recullen tipologies documentals diverses: debitoris, vendes de censals, empenyoraments, establiments, inventaris i altres actes de reconeixement de deutes o pagaments. Són habituals les concòrdies o sentències arbitrals de caràcter privat, que en general tracten sobre el moviment econòmic de la terra i altres activitats agràries, i contractes agropecuaris o actes d'establiment molt diversos signats entre els propietaris de la terra i la mà d'obra camperola.

A Catalunya les primeres concessions d'escrivanies eclesiàstiques daten del segle XII, moltes són atorgaments de facto a drets adquirits de forma espontània a partir de la repoblació dels segles IX i X. Pel que fa a Begues no coneixem, ara per ara, l'existència documentada de cap concessió, tot i que la majoria d'escrivanies eclesiàstiques no han estat mai objecte d'atorgament conegut. D'acord amb Josep Campmany, el primer cop que es troba documentat el caràcter parroquial de Sant Cristòfor de Begues l'any 1264, és a través d'un document notarial. El 21 d'abril d'aquell any, el rector de Sant Cristòfor de Begues, tenia arrendada la notaria de la parròquia a Bernat de Corts, que autoritzava la venda d'una feixa de terra.¹⁶ Així doncs, abans del segle XVI, data en que comencen les principals sèries documentals de l'arxiu de la parròquia de Begues, ja existeix constància d'una notaria,¹⁷ que no deixarà d'exercir fins la publicació de la Reial provisió de 29 de novembre de 1736, que prohibeix als rectors i als notaris merament apostòlics rebre contractes i altres escriptures. Els rectors de Begues encara donaran fe pública dels testaments fins 1865, data en que es publica la llei del notariat que preveu que siguin els notaris públics civils els únics autoritzats per autenticar testaments. Després encara es faran algunes excepcions fins la total extinció a finals del segle XX.

D'acord amb la classificació dels tipus d'escrivanies eclesiàstiques suggerida per Rafel Ginebra i Molins,¹⁸ es pot considerar la notaria parroquial de Begues dins el grup d'escrivanies públiques plenament eclesiàstiques que segueixen portant a terme tasques escripturàries de forma consuetudinària, sense que hi hagi intervingut o interferit cap altre jurisdicció ni baronial ni reial. Són notaries que han anat evolucionant juntament amb els corrents jurídics, adaptant-se a les circumstàncies. Els rectors redacten i subscriuen els documents dels seus feligresos fent constar simplement la condició de rectors, i com a rectors són notaris per autoritat episcopal. Aquest tipus de notaries parroquials són les habituals de la majoria de bisbats.

Un altre dels grans blocs documentals de l'AHPB està representat per la secció A04. *Gestió del patrimoni*, que compren els documents que generava i rebia la parròquia per atendre la gestió diària del patrimoni immoble i el manteniment del temple. Es concreta en la sèrie A04.01. *Béns mobles i immobles*, que classifica inventaris de béns (sumptuaris, documentals, mobles, immobiliaris...) i en A04.02. *Edificis i instal·lacions*, que conté els projectes de construcció de la nova església, la remodelació del cementiri parroquial, etc. A04.03. *Explotació de drets patrimonials de la parròquia*, és la sèrie més important de la secció, fa referència a la gestió realitzada directament sobre la terra en exercici del domini directe sobre les propietats alodials

¹⁶ Arxiu Històric Municipal de Cornellà, fons Mercader, pergami núm. 50, Josep Fernández Trabal, Joan Fernández Trabal, *Inventari dels pergamins del fons Mercader-Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat*, s. XI-XVIII, Barcelona 1989, doc. 57, p. 52.

¹⁷ El primer document notarial emès per un rector de Begues i conservat a l'AHPB, és de principis del segle XVI, i l'arxiu de la parròquia que coneixem es crea l'any 1564 per normativa eclesiàstica emanada del Concili de Trento.

¹⁸ Rafel Ginebra i Molins. *Les escrivanies eclesiàstiques a Catalunya*, en Actes del II Congrés d'Història del Notariat Català, Fundació Noguera, Col·lecció Estudis 23, Barcelona, 2000.

generalment terres, o de la gestió d'un patrimoni immoble. Se subdivideix en dues subsèries, la primera *A04.03.01. Documentació provatòria i constitutiva de propietat*, abraça per una banda, els documents contractuals que identifiquen el dret sobre el patrimoni rectoral, i de l'altra, els documents provatoris que permeten a la rectoria exigir els drets que es deriven de la propietat i els que permeten demostrar al capbrevant el dret d'accés al domini útil. També recull els documents produïts i rebuts procedents de la gestió dels béns immobles propietat de la parròquia, en règim de caràcter burgès. La segona, intitulada *A04.03.02. Modificació i transacció de patrimoni*, aplega la documentació relacionada amb la transacció del domini útil i de propietat de la terra, així com la de reconeixement de pagament. Fa referència a la gestió del patrimoni derivada dels usos i costums de l'antic règim i de la gestió burgesa del patrimoni. Els documents al·ludits en ambdues subsèries són llevadors de rendes, capbreus i capbrevacions, establiments emfitèutics, lluïsmes, lloguers, compra-vendes, etc. Són especialment interessants els llevadors de rendes, que estableixen llistats de noms i focs familiars, amb la denominació de cap de la casa i les rendes en forma de censos amb què contribueixen a la parròquia de Begues. Sovint acompanya a aquestes dades l'origen de la contribució, en general per arrendament de peces de terra, les condicions del contracte, si ha estat realitzat capbreu de reconeixement a favor de la rectoria, i la data de la contribució. Tot plegat és un conjunt documental de molta utilitat per l'estudi de la gestió patrimonial de la parròquia de Begues, i per les relacions de domini envers els seus feligresos convertits en deutors de drets senyorials.

La darrera sèrie documental *A04.04. Gestió de l'arxiu*, conté els instruments de descripció creats amb anterioritat a la darrera actuació arxivística, els formularis en blanc i els models de documents. S'han localitzat pocs documents i alguns fragmentats. De fet els inventaris de documents més antics del segle XIX estan inclosos dins dels inventaris de béns mobles parroquials (sèrie *A04.02. Bens mobles i immobles*), i s'assemblen més a una relació d'objectes que a una verdadera sistematització arxivística.¹⁹ El resultat de la transcripció i reprografia dels llibres de baptismes realitzats per iniciativa de l'anterior junta del CEB, han estat classificats en aquesta sèrie.²⁰ Les tasques van consistir en el buidatge dels noms i filiació de les persones batejades a Begues compreses en els llibres de batejos de l'AHPB datats entre 1582 i 1941.

A05. Recursos econòmics i financers agrupa tres epígrafs: el primer denominat *A05.01. Administració comptable*, conté els documents vinculats amb la comptabilitat general de la parròquia (comptes de proveïment, pagaments al servei personal i per l'ofici de misses, etc.) i els documents provatoris de pagament i cobrament (comptes d'ingressos i despeses, factures, albarans, rebuts...). Cal destacar els llibres de fàbrica o d'obreria que formaven els obrers, feligresos encarregats de portar els comptes rectorals de la gestió i manteniment del temple. Els rectors s'encarregaven de visar els llibres i de donar el seu vistiplau als comptes. També inclou la documentació de caràcter econòmic produïda per les confraries devocionals, plasmada en els llibres d'ingressos i despeses derivats de la dedicació diària dels confreres administradors, a favor de la institució devocional i de la seva obra, sovint consta la certificació del bisbe de Barcelona en visita pastoral autoritzant l'activitat. Com ja s'ha comentat anteriorment, aquests documents s'han relacionat informàticament en la secció Religiositat popular, amb l'objecte de mantenir l'especificitat orgànica de les confraries devocionals. *A05.02. Hisenda i fiscalitat* recull la documentació relativa a qualsevol tipus de fiscalitat que gestionava la parròquia en moneda, espècie o servei. La documentació més significativa fa referència al cobrament de la primícia i del delme eclesiàstic. Del tercer, *A05.03. Finançament*, depenen jeràrquicament la sèrie documental *A05.03.01. Censals i violaris*, representada pels instruments crediticis que la parròquia de Begues venia i comprava a persones o institucions per tal d'obtenir recursos econòmics, i la sèrie *A05.03.02. Fundació de causes pies, misses i aniversaris*, conté diversos tipus de causes pies, la majoria constituïdes en voluntat d'ajudar

¹⁹ En la ponència de J.M. Martí Bonet intitulada *Arxius Històrics del Baix Llobregat*, dins *XXV Assemblea Internacional d'Estudiosos*, El Prat, Octubre 1980, p. 103-107, es transcriuen dos inventaris del segle XVIII de l'arxiu parroquial de Begues, formats per delegats episcopals. Es custodien a l'Arxiu Diocesà de Barcelona.

²⁰ Assumpció Campamà, Maria Rosa Campamà, Jaume Viñas. *Llibres sacramentals de bateig. Índex General. 1566-191*, Centre d'Estudis Beguetans, Begues, 1996, p.280.

una persona o institució, però també per altres motius. A Begues les obres pies les generaven generalment els atorgants de testamentaries, majoritàriament en forma de fundació de misses i aniversaris per salvar la seva ànima. Aquesta sèrie dona cabuda als llibres que gestionen el bací de les ànimes, registres ordenats cronològicament amb els ingressos que testimonien els baciners o clavaris del bací de les ànimes, amb indicació de la suma administrada i les sortides en forma de despeses d'aniversaris, misses i altres despeses de la parròquia. És una tipologia documental apte per extreure informació de caire econòmic i social.

En la secció *A06. Afers jurídics* s'han agrupat els documents de tres sèries documentals: *A06.01. Marc legal*, aplega la legislació general eclesiàstica i civil rebuda per la parròquia. Destaca un plec de 40 documents relligats que conté principalment normatives del segle XVIII i XIX sobre l'abstinència de menjar carn en període quaresmal (normatives, edictes, ordres...) i sobre els donatius de la Santa Creuada. *A06.02. Plets i litigis* aplega causes judicials que afecten als rectors i rectoria de Begues, en relació al pagament de censals, litigis sobre el delme i primícia eclesiàstics, plets de testaments de rectors o be el plet que mantenia la parròquia amb l'ajuntament de Begues per la propietat del cementiri. La sèrie *A06.03. Concòrdies* solament classifica un document.

El darrer grup important de documents està representat per la secció *A07. Comunicació i relacions externes*. Se subdivideix en diverses sèries: *A07.01. Actes protocol·laris*, contenen la documentació referida a celebracions d'actes aliens a celebracions litúrgiques i confessionals, *A07.02. Relacions amb altres parròquies*, *A07.03. Relacions amb organismes oficials* i *A07.04. Relacions amb altres entitats*.

FONS DE LA PARRÒQUIA DE SANT CRISTÒFOR DE BEGUES

A01. Òrgans rectors i de govern

A02. Culte i devoció

A02.01. *Costum litúrgic beguetà*

A02.02. *Culte i pregària*

A02.03. *Religiositat popular*

A03. Servei a la feligresia

A03.01. *Administració sacramental*

A03.01.01. *Baptismes*

A03.01.02. *Confirmacions*

A03.01.03. *Matrimonis*

A03.01.03.01. *Registre de matrimonis*

A03.01.03.02. *Expedients matrimonial*

A03.01.03.03. *Llicències i dispenses*

A03.01.03.04. *Actes de consentiment matrimonial*

A03.01.03.05. *Certificats de solteria*

A03.01.04. *Òbits*

A03.01.05. *Compliment pasqual*

A03.02. *Cementiri*

A03.03. *Notaria eclesiàstica*

A03.03.01. *Testamentaria*

A03.03.02. *Capítols matrimonials*

A03.03.03. *Manuais notarial*

A03.03.04. *Inventaris i encants*

A04. Gestió del patrimoni

A04.01. *Béns mobles i immobles*

A04.02. *Edificis i instal·lacions*

A04.03. *Explotació de drets patrimonials*

A04.03.01. *Documentació provatòria i constitutiva de propietat*

A04.03.02. *Modificació i transacció de patrimoni*

A04.04. *Arxiu*

A05. Recursos econòmics i financers

A05.01. *Administració comptable*

A05.02. *Hisenda i fiscalitat*

A05.03. *Finançament*

A05.03.01. *Censals i violaris*

A05.03.02. *Fundació de causes pies, misses i aniversaris*

A06. Afers jurídics

A06.01. *Marc legal*

A06.02. *Plets i litigis*

A06.03. *Concòrdies*

A07. Comunicació i relacions externes

A07.01. *Actes protocol·laris*

A07.02. *Relacions amb altres parròquies*

A07.03. *Relacions amb organismes oficials*

A07.04. *Relacions amb altres entitats*

4.2. Fons municipal de l'organització municipal de Begues de l'AHPB

La documentació municipal de caràcter històric que es custodia a l'AHPB, cal considerar-la part del fons d'arxiu generat per l'organització municipal de Begues, que està dipositat en una sala de cal Pere Vell, sobre mateix de la seu del CEB. Els documents municipals de l'AHPB és custodien en la rectoria perquè durant els segles XVII, XVIII i part del segle XIX, l'organització municipal de Begues no disposava de seu fixa com l'entenem avui en dia. A més, el rector i notari de Begues donava fe pública de les actes de les reunions del consell municipal que se celebraven, segurament, dins l'església parroquial de Begues.

La major part del fons municipal el conforma un corpus documental del segle XVIII, amb documents de caire econòmic (estats de comptes), creditici (creació i venda de censals), fiscal, militar (serveis a la tropa) i policial (Mossos d'Esquadra o fusellers). És un fons de gran qualitat per concretar l'abast del decret de Nova Planta de 1716 i la nova estructura d'estat imposada en un territori rural tan proper a Barcelona. Esdevé la prova fefaent de la repressió econòmica, política i social que van rebre els veïns de Begues després de la guerra de successió (1704-1714). És també la prova de l'esperit de lluita i de superació dels beguetans. De lluita, pels mitjans i esforços que van dedicar per sobreposar-se al tracte vexatori a que eren sotmesos. De superació, per l'estratègies que idearen per complir amb les imposicions del vencedor. De tenacitat, per aconseguir un futur millor que reflecteixen els rebuts de pagament que presentaven els mestres de minyons al batlle i regidors de Begues.²¹ Alguns dels noms d'aquests mestres són: Joan Pau Horta (1719), Joan Muntades (1738), Agustí Vilanova (1756), etc.

La classificació aplicada en aquest fons, es basa en les Normes per a la classificació de la documentació municipal de 1989.²² En el primer epígraf *B01. Administració general*, es classifiquen diverses sèries documentals: *B01.01. Consell municipal*, conté les actes dels consells municipals dels anys 1709 i 1718, i els nomenaments de regidor i altres càrrecs municipals atorgats pels barons d'Eramprunyà. *B01.02. Serveis jurídics*, relaciona els plets sobre pagaments de censos deguts pel municipi, concòrdies relacionades amb l'explotació de pastures i sobre pagament de crèdits. *B01.03. Marc legal*, classifica ordres i normatives d'organismes oficials de l'estat dirigides a la Universitat i/o l'Ajuntament de Begues.

La secció *B02. Hisenda*, compren la major part del volum documental del fons, que se subdivideix en diferents subseccions. Sota la denominació *B02.01. Patrimoni*, es recullen els establiments emfitèutics atorgats pel municipi a tercers, els establiments rebuts dels barons d'Eramprunyà, i les vendes i donacions de patrimoni immoble. La subsecció *B02.02. Comptabilitat municipal*, compren documents des del segle XVII i organitza tres sèries documentals: *B02.02.01. Comptes* que inclou comprovants d'ingressos i despeses municipals i *B02.02.02. Endeutament* que està representada per la compra-venda de censals i altres documents crediticis formats pel municipi, per fer front sobretot als pagaments a l'erari reial i als nous impostos derivats del decret de Nova Planta. Tot seguit, destaca per quantitat i qualitat la subsecció *B02.03. Fiscalitat*, que fa referència als diferents impostos que cobrava l'administració municipal de Begues pel seu propi compte i a càrrec de l'Estat, des de la segona dècada del segle XVIII fins a mitjans del XIX. L'impost més representatiu és el Cadastre: càrrega fiscal imposada per l'administració borbònica a Catalunya, en virtut del decret de Nova Planta, a partir de 1717 fins mitjans del segle XIX. *B02.03.01. Cadastre* és valuosa pel seu caràcter econòmic, assenyala les declaracions sobre l'activitat laboral i econòmica dels beguetans i el seu patrimoni personal. Els quaderns que formaven els regidors de Begues, per atendre el pagament d'aquesta càrrega fiscal contenen exhaustius llistats de veïns de Begues dividits per classes, valorats econòmicament i per tipus de cadastre. L'impost tenia dues vessants, la territorial que gravava els rèdits, les finques urbanes i rústiques, i la personal que ho feia sobre el treball i les empreses, amb l'exempció de nobles, eclesiàstics i altres

²¹ Vegeu AHPB, Fons municipal, B07.01. Escoles de gramàtica i primeres lletres

²² Josep Matas i Balaguer. *Normes per a la classificació de la documentació municipal*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1989.

privilegiats. La resta de sèries relatives a fiscalitat fan referència a altres exaccions: *B02.03.02. Talls generals i extraordinaris*, *B02.03.03. Impost de la sal*, *B02.03.04. Delme exempt*, *B02.03.05. Butlles de la Santa Creuada* i *B02.03.06. Fiscalitat senyorial* que organitza els pagaments de censos deguts pel municipi als barons d'Eramprunyà.

El proveïment d'aliments era una de les funcions més importants dels municipis de l'antic règim. La compra venda de blat, vi i carn, eren de vital importància per la població. La gestió i arrendament de la botiga municipal a particulars, va ser competència municipal fins el segle XIX. Els documents que se'n deriven daten del segle XVII i XVIII i es classifiquen sota la sèrie *B03.01. Botiga i administració del blat, carniceria, vi...*

FONS DE L'ORGANITZACIÓ MUNICIPAL DE BEGUES A L'AHPB

B01. Administració General

- B01.01. Consell municipal*
- B01.02. Serveis jurídics*
- B01.03. Marc legal*
- B01.04. Documentació d'altres municipis*

B02. Hisenda

- B02.01. Patrimoni*
- B02.02. Comptabilitat municipal*
 - B02.02.01. Comptes*
 - B02.02.02. Endeutament*
 - B02.02.03. Rebuts de despeses*
- B02.03. Fiscalitat*
 - B02.03.01. Cadastre*
 - B02.03.02. Talls generals i extraordinaris*
 - B02.03.03. Impost de la sal*
 - B02.03.04. Exacció del delme exempt*
 - B02.03.05. Butlles de la Santa Creuada*
 - B02.03.06. Fiscalitat senyorial*

B03. Proveïments

- B03.01. Botiga, administració del blat, botiga, carniceria, vi...*

B04. Seguretat pública

- B04.01. Esquadra de mossos del batlle de Valls*
- B04.02. Somatent*

B05. Serveis militars

- B05.01. Allotjaments, bagatges i subministraments a la tropa*
- B05.02. Quintes*

B06. Població

- B06.01. Estadístiques generals de població i censos*
- B06.02. Estrangers i transeünts*

B07. Instrucció pública

- B07.01. Escoles de gramàtica i primeres lletres*

La secció *B04. Seguretat pública*, està representada bàsicament pels rebuts de pagament del municipi destinats al manteniment dels fusellers o Esquadra de Mossos del Batlle de Valls, avui en dia coneguts per Mossos d'Esquadra, i algun document del somatent de Begues. *B04.01. Esquadra de mossos del batlle de Valls*, es conserva documentació des de 1728, la qual cosa indica la ràpida implantació territorial dels *fusellers*, creats a Valls formalment l'any 1719.²³ Originàriament els mossos tenien per funció perseguir sediciosos polítics, és a dir, petites partides de seguidors austriacistes organitzats en forma de maquis. En la dècada de 1730 comença a minvar el caràcter polític del cos i augmenta la persecució de lladres d'esglésies, desertors, falsificadors de moneda, contrabandistes, bandolers... És un tipus de documentació que permet per una banda, sospitar l'existència de partides de guerrillers antiborbònics «carrasquets» a Begues, i per l'altra, eixemplar les dades que es disposen d'aquest cos policial en referència al seu abast territorial.

Les despeses municipals produïdes per la prestació de serveis militars, es fan paleses a través de la sèrie *B05.01. Allotjaments, bagatges i subministraments a la tropa*, i *B05.02. Quintes*. La

²³ Vegeu capítol de Joan Papell Tardiu, L'origen dels Mossos d'Esquadra, en *Mossos d'Esquadra: història i present*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2005.

primera és un conjunt documental del segle XVIII, que permet conèixer les imposicions relatives a diferents conceptes de fiscalitat militar sobre els veïns de Begues: allotjament militar; transports de farratge i llenya als magatzems d'intendència de Sant Boi de Llobregat i Martorell; subministrament de transport i provisions per a les tropes valones i altres unitats militars, i proveïment de mànecs, baranes i cintes per la guarnició d'artilleria de Barcelona. Els subministraments militars exemplifiquen la forta càrrega impositiva que es veié sotmesa la població de Begues després de la guerra de successió.

La secció *B06. Població*, està representada per les sèries *B06.01. Estadístiques generals de població i censos*, i *B06.02. Estrangeria i transeünts*. És un tipus de documentació formada a partir de 1871 i que malauradament té poca representació en el fons municipal de l'AHPB, generat majoritàriament en el segle XVIII.

Per acabar i pel seu caràcter representatiu i qualitatiu, cal fer esment dels documents classificats en la sèrie *B07.01. Escoles de gramàtica i primeres lletres*, datats entre 1719 i 1778 que testimonien l'existència d'un ensenyament controlat i finançat per l'autoritat municipal, es concreta en els rebuts de pagament que fan referència a la remuneració econòmica dels mestres de minyons de Begues.

4.3. Fons d'arxiu patrimonials

Els fons familiars o patrimonials que es conserven a l'AHPB, han estat generats per la família Petit de la Clota, que enllaça per casament amb la família Campamar, i anys més tard incorpora a la família Petit de les Planes. Coneixem documentalment la unió de les dues famílies i per tradició oral i documental, el dramàtic episodi que va fer possible l'entroncament de les dues primeres famílies: l'any 1665, Josep Petit de la Clota va contraure matrimoni amb Maria Campamar, anomenada la "nena de la cova", que s'havia refugiat en una cova o balma de la contrada, la resta dels components familiars havien mort a causa del brot de pesta que afectava Begues en aquell període. A partir de llavors el patrimoni Campamar de mas Alemany passa a la família Petit de la Clota.²⁴

Per últim cal citar un conjunt de documents que no s'han considerat com a fons dins el quadre d'organització. Són els 17 pergamins (segles XVI-XVII) de la nissaga Grau del Coll que va dipositar Francesc Romagosa en la rectoria de Begues, l'any 1912. Segons Vicente Medina, historiador vinculat a la família Grau del Coll, el motiu de la donació va ser la voluntat de conservar i de custodiar els pergamins en un lloc segur.

Cada fons documental ha estat organitzat sota un quadre de classificació específic per a fons patrimonials, que es basa en l'experiència pròpia i en les pautes de tractament arxivístic (identificació, classificació i descripció) que proposa l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines.²⁵ En conjunt la documentació que contenen els fons d'arxiu de les sobredites famílies es pot dividir en tres grans seccions. La primera secció *C,D,E Documentació familiar i personal*, abraça les sèries: *Genealogia, Certificacions de baptisme i defunció, Capítols matrimonials, Procures, Tutors i curadors, Heretament Correspondència general* (personal, comercial, fiscal, professional, etc.). i *Testimoniatsges*.²⁶ La secció *C,D,E Administració patrimonial i comptable*, representa la gestió del patrimoni familiar a través de les sèries documentals: *Inventaris d'escriptures*, contenen relacions de propietats mobles i immobles; *Fitacions de propietats; Transferències de propietat i Gestió del patrimoni*, apleguen contractes emfitèutics, compra-vendes, etc.; *Comptabilitat*, classifica estats de comptes, rebuts

²⁴ Vegeu AHPB, UC 2241: Capítols matrimonials de Josep Petit de la Clota i Maria Campamar de mas Alemany. (22.09.1665). UC:1838 Testament de Maria Campamar (18.07.1724). UC 11: Genealogia dels fills de Josep Petit de la Clota. (30.06.1730).

²⁵ Pere Gifré, Josep Matas, Santi Soler. *Els Arxius Patrimonials*. Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines: Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la Universitat de Girona, [Biblioteca d'Història Rural: Fonts; 2], juny 2002.

²⁶ Aquesta sèrie no conté documents, s'ha utilitzat per poder relacionar documents de la resta de fons de l'AHPB.

de pagaments diversos (censos, judicials, comercials, fiscals, notariais, sanitaris, misses...), compra-vendes de patrimoni, i *Crèdit i endeutament* que recull els documents crediticis fets bàsicament mitjançant censals. La tercera secció *C,D,E Documentació judicial*, és característica dels fons patrimonials i està orientada a classificar els documents que tenen per finalitat la promoció i defensa del patrimoni familiar (problemes de delimitació o usurpació de terres, fiscals o comercials), a través dels *Plets i litigis*, *Concòrdies* que comporten sovint *Sentències* i *Despeses judicials* (procuradors, advocats, costes de judicis...). La secció *C,D,E Càrrecs de l'administració civil*, agrupa els documents generats a partir de l'exercici de càrrecs públics per part de membres familiars, per exemple els nomenaments de col·lector de la Casa Delmera de Begues i exercici de càrrecs municipals (batlle, regidor, clavari). Finalment sota el nom de *C,D,E Activitat comercial*, s'encabeixen documents que compleixen les funcions de la contractació comercial orientada al proveïment i venda de matèries primeres, bestiar, etc.

Els diferents fons patrimonials (Petit de la Clota, Campamar i Petit de les Planes) s'han enriquit amb altres documents del fons parroquial, municipal i viceversa. La relació s'ha fet informàticament, a través dels camps destinats a vincular sèries documentals. Per exemple, testaments, capítols matrimonials, etc. de membres d'aquestes famílies classificades en el fons parroquial, i documents relatius a l'exercici de càrrecs municipals desats en el fons municipal. A part d'augmentar qualitativament el fons documental de cada família, ha suposat un reforçament de la informació disponible. I viceversa, també s'han relacionat documents dels fons patrimonials amb el parroquial i el municipal, i també entre aquests últims. La interrelació de documents ha millorat sensiblement la informació que es pot extreure de l'AHPB.

FONS PATRIMONIALS A L'AHPB

C,D,E 01. Documentació familiar i personal

C,D,E 01.01. Genealogia

C,D,E 01.02. Certificacions de baptisme i defunció

C,D,E 01.03. Capítols matrimonials

C,D,E 01.04. Procures

C,D,E 01.05. Tutors i curadors

C,D,E 01.06. Heretament

C,D,E 01.07. Correspondència

C,D,E 01.08. Testimoniatsges

C,D,E 02.02. Fitacions

C,D,E 02.03. Gestió del patrimoni

C,D,E 02.04. Comptabilitat

C,D,E 02.05. Crèdit i endeutament

C,D,E 03. Documentació judicial

C,D,E 03.01. Plets i litigis

C,D,E 03.02. Sentències

C,D,E 03.03. Despeses judicials

C,D,E 03.04. Concòrdies

C,D,E 05. Càrrecs de l'admin. civil

C,D,E 02. Adm. patrimonial i comptable

C,D,E 02.01. Inventaris d'escriptures

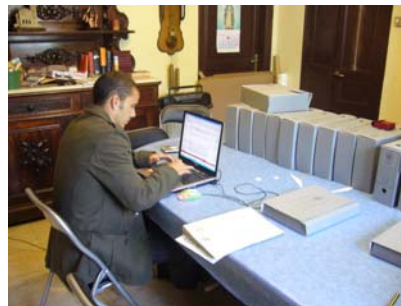
C,D,E 04. Activitat comercial

5. Informatització de les dades

La descripció dels documents s'ha portat a terme en tres bases de dades programades sobre el gestor de bases de dades Acces. La unitat de descripció dels fons documentals (llibre, pergami dossier o document solt) es descriu en un sol registre informàtic. L'estructura de la Bdd es defineix tenint en compte les normes arxivístiques internacionals ISAD(G), adequades a la versió catalana NODAC. La fitxa catalogràfica de cada document conté 30 camps de descripció agrupats de la següent manera:

- Camps de Descripció arxivística: contenen informació sobre la classificació jeràrquica dels documents.
- Camps de Descripció documental: forneixen de dades específiques cada document catalogat.
- Camps d'indexació: destinats a contenir els descriptors geogràfics, onomàstics i d'entitats.

- Camps de relació de fons i sèries: es fan servir per relacionar entre si els documents dels fons i sèries documentals de l'AHPB. A partir d'aquests camps s'han efectuat 1.400 relacions de documents entre els fons de l'AHPB.
- Camps de conservació: s'utilitzen per identificar les diferents patologies i estats de conservació dels documents.
- Camps per a la preparació de la digitalització: formats per a la compabilització dels documents que cal digitalitzar.
- Camps de control arxivístic i de qualitat final del catàleg de documents.

Catalogació informatitzada

6. Digitalització de l'AHPB

Una vegada finalitzada la primera etapa de classificació, descripció i instal·lació dels fons documentals de l'AHPB, s'inicia la Fase 2 que financia totalment l'Ajuntament de Begues, que té per objectiu la digitalització de 30.000 cares documentals. Durant la redacció d'aquesta ponència s'està portant a terme la preparació i digitalització de tots els documents de l'AHPB. Finalitzada la digitalització el CEB disposarà de dues còpies màster de conservació de 300 dpi i dues còpies de consulta de 150 dpi. Es lliuraran amb dos discs compactes externs i dos conjunts de DVD. La digitalització de l'AHPB farà possible un accés a la documentació molt més àgil, i permetrà una menor manipulació dels documents, afavorint una millor conservació de la documentació.

Arxivament de la documentació

Per tal de facilitar la consulta dels documents, s'ha programat i implementat una aplicació informàtica (cat FILE) que permet la gestió i el control dels documents catalogats en la base de dades ACCESS del projecte, junt amb la visualització de les 30.000 imatges dels fons. CatFILE facilita la consulta de la fitxa de descripció i el document digitalitzat, sense necessitat de canviar d'aplicació. Consta de les següents característiques:

- Permet crear les taules necessàries per a l'usuari.
- Importa les imatges PDF i registres en format TXT.
- Controla tres perfils d'usuaris permetent modificacions parcials i consulta.
- Possibilita la recerca de documents i presentació en format PDF junt amb la fitxa catalogràfica.
- Permet la impressió dels documents.
- Facilita la tramesa de documents per correu electrònic.
- Admet la visualització de les fitxes catalogràfiques de la Bases de dades Access del projecte.
- Estableix la relació de les taules de la base de dades que contenen els fons parroquial, municipal i patrimonial
- Faculta la visualització del formulari de consulta, segons les especificacions pactades.
- Permet incorporar altres fons digitalitzats per poder ser consultats simultàniament. És el cas del fons de la baronia d'Eramprunyà (família Girona).
- Podrà ser consultat en línia, prèvia autorització del propietari de l'AHPB.

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues